

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

Érkezett: **2011 DEC 30.**

H/5540. számú

országgyűlési határozati javaslat

**a kommunista diktatúra által kitelepítettek, valamint az őket befogadók
emlékének megörökítéséről**

Előadók:

**Dr. Navracsics Tibor
közigazgatási és igazságügyi
miniszter**

és

**Dr. Réthelyi Miklós
nemzeti erőforrás miniszter**

Budapest, 2011. december

Az Országgyűlés

.../2012. (...) OGY határozata a kommunista diktatúra által kitelepítettek, valamint az őket befogadók emlékének megörökítéséről

Az Országgyűlés a Rákosi-rendszer által elkövetett tömeges kitelepítések és deportálások 60. évfordulója alkalmából a következő határozatot hozza:

1. Az Országgyűlés

- a) szükségesnek tartja mindenkor méltóképpen megemlékezni a kommunista önkény áldozatairól, és felhívni a figyelmet a totális diktatúrák embertelenségére;
- b) megemlékezik az 1950-es évek elején jogtalanul, tömegesen deportált és kitelepített családokról;
- c) tisztelettel adózik a vidéki települések azon lakói előtt, akik – esetenként akár kényszer hatására, de – jó szándékkal befogadták a diktatúra által meghurcoltakat és kitelepítetteket, bizonyítva ezzel emberségüket. Az ő példájuk igazolja, hogy a zsarnoki rendszer kegyetlensége jóindulatot szült a magyar emberekben, akik az elnyomás közepette is képesek voltak segíteni egymáson;
- d) támogatja és szorgalmazza olyan emlékművek felállítását, megemlékezések szervezését és oktatási anyagok készítését, amelyek a kitelepítések áldozataira, illetve az őket befogadó családokra emlékeznek;
- e) felkéri a központi államigazgatási szerveket, az egyházakat és civil szervezeteket, valamint az önkormányzatokat, hogy gondoskodjanak a kitelepítés tragédiájáról és annak áldozatairól való méltó megemlékezésről.

2. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

Indokolás

Az országgyűlési határozat javaslat egyszerre kíván megemlékezni a kitelepített budapestiekről, illetve a vidéki otthonaikból kényszertartózkodási helyre telepítettekről, valamint az őket befogadó családokról; az egykori jugoszláviai és osztrák határsávból, továbbá vidéki nagyvárosokból és kisebb településekből zárt, alföldi kényszermunkatáborokba telepített és rendőri őrizet alá vont családokról. A kitelepítések és deportálások nem köthetők egyetlen meghatározott évszámhoz, a kommunista terror több esztendőn keresztül módszeresen tette tönkre az emberek életét.

Az első és talán az összes közül a legnagyobb tömegű magyarországi népeiséget érintő kitelepítés 1950. június 22-ről 23-ra virradó éjjel vette kezdetét, ekkor a déli határsávból szállították el a vezetés számára „osztályidegennek” számító elemeket. A deportálás célpontja a hortobágyi pusztá volt. A következő nagyobb hullám 1951 novemberében illetve decemberében volt, majd 1952 tavaszán és nyarán újabb akciók következtek. Az utolsó, nagyobb hortobágyi internálást 1953 januárjában Kunmadarason hajtották végre.

Budapesten 1951. május 21-től július 18-ig tartottak a módszeres tisztogatások. Hivatalosan 12.700 embert telepítettek ki a fővárosból Szolnok, Békés, Heves, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár, Pest és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékbe, összesen 137 településre. A diktatúra kiszolgálói azokat sem hagyták menekülni, akik a kitelepítés elől elszöktek, kórházba vonultak vagy éppen vidékre költöztek. A fellelt dokumentumok alapján ezekkel együtt a kitelepítettek száma 13.670-re növekedett. Budapest minden kerületéből hurcoltak el családokat, a legmagasabb számban - sorrendben - a II., XI., XII., V. és az I. kerületekből. A kitelepítések alatt a családokat házanként, többnyire egyetlen helyiségben helyezték el, a sokszor szintén nem kívánatos elemeknek számító falusi, ún. kulák családoknál. A befogadók szinte minden esetben segítséget nyújtottak a budapestieknek, megtörhetetlen emberségről téve tanúbizonyságot. Tudták, hogy az ínséges idők alatt a túléléshez kitartásra és a kommunista terror elleni összefogásra van szükség.

Sztálin 1953. március 5-én meghalt, ám a „tisztogatások” véglegesen csak nyárra zárultak le. Az 1950 júniusától kitiltott (deportált és kitelepített) családokat nem rehabilitálták, végzettségüknek megfelelő munkát többé nem végezhettek, megvont nyugdíjukat nem kapták vissza. Laktak, ahogy tudtak, éltek, ahogy tudtak; a semmiből indultak, megbélyegzettként. A közigazgatási határozattal elkobzott ingó- és ingatlan vagyont nem kapták vissza. Az őket sújtó rendeletek megalkotóit és végrehajtóit mind a mai napig nem vonták felelősségre.

A totális diktatúra kegyetlensége emberek százezreinek életét tette tönkre. Sokszor egy tollvonással húztak át jövőket, szakítottak el embereket korábbi életkörüzetüktől, családjuktól, barátaiktól, fosztottak meg megélhetésüktől. A nemzeti emlékezés megköveteli, hogy megemlékezzünk a magyarság e történelmi tragédiájáról, a kommunista önkényuralom embertelenségéről, a kitelepített és meghurcolt honfitársaink tragikus sorsáról.

A méltó megemlékezés mellett ugyanakkor kötelességünk, hogy megőrizzük azok emlékét, akiknek a diktatúra legsötétebb időszakaiban is volt elég bátorságuk megtartani emberségüket. Példát kell vennünk bátorságukról, erőt kell merítenünk összefogásukból. Fontos, hogy a diktatúra embertelenségében a kitelepítettek, elhurcoltak befogadására kényszerítettek emberségessége, segítő hozzáállása is a nemzeti emlékezés részévé váljon.